

תוכן עניינים

שער א': הראיות במשפט הפלילי - סוגי ראיות - נטל ההוכחה ומידת ההוכחה וסייגים לאחריות הפלילית	1
פרק א': סוגי ראיות	1
1. ראיה "ישירה" וראיה "נסיבתית"	1
2. ראיות נסיבתיות	2
3. בחינתם של תיקים פליליים המבוססים על ראיות נסיבתיות	3
3.1. המבחן התלת-שלבי	3
3.2. גדר התערבות של ערכאת הערעור	4
3.3. עריכת הקישור - זהירות	5
3.4. המודל ההסתברותי - מתמטי	5
3.5. הסתייגות מן המבחן התלת-שלבי - דעת יחיד של כב' השופט ניל הנדל	6
פרק ב': נטל ההוכחה	7
1. הגדרת מונחים	7
2. "חזקת השקר"	9
פרק ג': חובת ההוכחה במשפט הפלילי	13
1. כללי	13
2. נטל השכנוע	13
2.1. נטל השכנוע מוטל על התביעה	13
2.2. אימתי נושא הנאשם בנטל השכנוע?	14
2.3. חובת הראיה	15
3. מידת ההוכחה	15
3.1. "למעלה מספק סביר"	15
3.2. "עמידה במאזן ההסתברויות"	16
3.3. "המקימה ספק סביר"	16
פרק ד': חזקות - השפעתן על נטל ההוכחה	17
1. כללי	17
2. חזקה שבהנחה	17
3. חזקה שבעובדת יסוד	19
4. חזקה שבעובדה	19
4.1. כללי	19
4.2. אי-הגשת ראיה או הימנעות מהבאת ראיה	22
5. חזקה שבחוק	23
5.1. כללי	23
5.2. הגדרתה	23

23	6. חזקה שבחוק - חזקה חלוטה
25	פרק ה': סייגים לאחריות הפלילית
	שער ב': לאחריות קטינים במשפט הפלילי - סייג לאחריות פלילית
27	- סעיף 134 לחוק העונשין
27	פרק א': מבוא
27	1. כללי
	2. מידע כללי לגבי זכויות הקטין במשפט הפלילי כמובא באתר הסניגוריה
28	הציבורית
31	פרק ב': בית-משפט לנוער
33	פרק ג': ענישת קטין
	פרק ד': עדות קטין שאינו בר-אחריות פלילית - סעיף 55 לפקודת
37	הראיות
39	פרק ה': סייגים לאחריות פלילית - קטין - סעיף 134 לחוק העונשין
39	1. כללי
	2. סיטואציות של העמדה לדין של קטין חרף קביעת החוק כקבוע בסעיף
40	134 לחוק העונשין
	3. חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 - הדין, דברי
42	הסבר ותמצית ההלכה הפסוקה
42	3.1 עקרונות כלליים - סעיפים 1 עד 11 לחוק
42	3.1.1 הגדרות - סעיף 1 לחוק
43	3.1.2 עקרונות כלליים - סעיף 1א לחוק
43	3.1.3 זכות ההשתתפות של קטין לעניין החלטה לגביו - סעיף 1ב
44	לחוק
44	3.1.4 קיום הליכים בשפתו של הקטין - סעיף 1ג לחוק
45	3.1.5 דברי הסבר לסעיפים 1א עד 1ג לחוק - זכויות הקטין
45	3.1.6 הגדרת קטין
45	3.1.7 הפחתה בסכום הפיצוי של מורשעים בעבירות של קשירת קשר
	לביצוע פשע, הצתה, חבלה חמורה בנסיבות מחמירות וגרימת נזק
46	לרכב במזיד על חומרת עונשם
47	3.1.8 העבירות המיוחדות לנאשם 1 בוצעו בהיותו קטין
47	3.1.9 הקלה בעונשו של קטין שיידה אבנים לעבר רכב בו נסעו נוסעים
48	בעלי חיות יהודית
48	3.1.10 ברירת המחדל בתיקי נוער תהיה לעולם אי-הרשעה ועל עמדה
49	זו משפיע עם משקלו הנכבד הליך השיקום אותו עבר הנאשם
49	3.2 בית-משפט לנוער - סעיף 2 עד 9 לחוק
49	3.2.1 הדין
51	3.2.2 הכשרתו המיוחדת של שופט כשופט נוער
53	3.2.3 קטינותו של נאשם מהווה גורם מרכזי בגזירת דינו

3.2.4	נוכח קטינותם של המערערים 2-4 בעת ביצוע מעשיהם, יש לתת משקל גדול יותר לשיקול השיקום בעניינם	54
3.2.5	המחוקק ובתי-המשפט התאימו את ההליך הפלילי ל"מגבלת" קטינותו של הנאשם וזאת באמצעות הוראותיו של חוק הנוער	55
3.2.6	השיקולים לענישת בגיר בגין עבירות שביצע בהיותו קטין	55
3.2.7	בית-משפט גזר על נאשם באונס קטינה בצד הנמוך ביותר של מתחם העונש ההולם	56
3.2.8	נדחה ברובו ערעורו של צעיר שביצע עבירת מין בהיותו קטין - ירצה 20 חודשי מאסר בפועל	57
3.3	חקירת עדים קטינים - סעיפים 9א עד 9ה לחוק	58
3.3.1	הדין	58
3.3.2	כללי	61
3.3.3	יש לפנות תחילה אל בית-המשפט לנוער בבקשה להסיר את איסור הפרסום החל על החומר המבוקש	61
3.3.4	התרת פרסום קלטת שמע המתעדת את חקירתה של מתלוננת בעבירות מין בבית-המשפט לצורך שידורה בערוץ 10	62
3.3.5	אין בחוק הנוער, הוראה כי גביית עדותו של עד קטין, שהוא לא חשוד בביצוע עבירה, ייחקר על-ידי חוקר נוער	62
3.4	חקירת חשודים, מעצר, שחרור והליכים שלפני המשפט - סעיפים 9 עד 13 לחוק	63
3.4.1	הדין	63
3.4.2	כללי	75
3.4.3	קבלת תסקיר מעצר נוסף	75
3.4.4	בשלה העת לשלוח את המשיב לתסקיר מעצר	76
3.4.5	אין בהארכת המעצר כדי למנוע מהמשיב להציע חלופת מעצר הולמת אשר תיבחן על-ידי שירות המבחן	76
3.4.6	הארכת מעצרו של קטין המואשם בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה והחזקת סכין שלא כדין	77
3.4.7	התקבל ערר לחלופת מעצר באופן חלקי - יש לאפשר לעורר ניסיון נוסף למצוא אופק שיקומי	78
3.4.8	בית-המשפט העליון האריך את מעצרו של נאשם קטין שהיה מעורב בפעולות "תג מחיר"	79
3.4.9	קטינות אין משמעה חסינות ממעצר עד תום ההליכים	80
3.4.10	הארכת מעצר לקטין המואשם בניסיון לרצח לאחר שדקר מספר אנשים ממוצא ערבי ברחוב	81
3.4.11	הארכת מעצר לקטין בן 15 שהוגש נגדו כתב אישום בגין מעורבותו בקטטה בין משפחות בה נהרג אדם	82
3.4.12	דחיית ערר על ההחלטה לעצור עד תום ההליכים נער שדקר למוות נער אחר באמצעות מספריים - אין מקום במעון נעול	82

3.4.13	נדחתה בקשה לחלופת מעצר - מדובר בנער שטרם הגיע לגיל 17 ולו כבר יותר ממעורבות אחת בפלילים	83
3.4.14	התקבל בחלקו ערר על החלטה לעצור עד תום ההליכים קטין ערבי החשוד כי תכנן לדקור למוות יהודי	84
3.4.15	התקבלה בקשת הארכה של מעצרו לאחר 6 חודשים שבהם טרם החל למעשה ההליך העיקרי, לפיכך יש להידרש לבחינת חלופות אפשריות בתסקיר	85
3.4.16	האינטרס הציבורי בקבלת הבקשה גובר לנוכח מסוכנותו הברורה של המשיב	86
3.4.17	גם עצם קטינותם של המשיבים אינה מחייבת את שחרורם לחלופת מעצר, מאחר שקטינות אינה מקנה חסינות לא בפני מאסר ולא בפני מעצר. אולם לא דומה קטין בן 17 לקטין בן 15, ולא דומה קטין שכבר הסתבך עם החוק לקטין שזו לו הסתבכותו הראשונה	87
3.5	סדרי הדין - סעיפים 14 עד 23 לחוק	87
3.5.1	הדין	87
3.5.2	יחסי הגומלין בין הסמכויות המוקנות לבית-המשפט לפי חוק הנוער לבין אלה המעוגנות בדיני המעצרים	91
3.5.3	לא ניתן לומר איפוא כי ההחלטה שלא לסטות מהכלל הקבוע בחוק הנוער מגלה עילה להתערבות בית-משפט	92
3.5.4	נדחה ערעורו של מורשע בעבירות מין בקטינה שנידון ל- 14 שנות מאסר	93
3.5.5	הקלה בעונשו של מורשע בביצוע עבירות מין בקטין - 18 חודשי מאסר בפועל במקום 30	94
3.5.6	זיכוי של המערער מן האישום הראשון, במסגרתו הורשע בעבירה של מעשה מגונה בקטין שטרם מלאו לו ארבע עשרה, וקבלת ערעור המדינה באופן שעונש המאסר בפועל יועמד על שש שנים וחצי במקום חמש שנים	95
3.5.7	נדחתה טענה לאכיפה בררנית ביחס להעמדה לדין בגין עבירות שביצעו אנשים בהיותם קטינים, וזאת לאחר שנים רבות	95
3.5.8	נאשם שביצע עבירות מין בהיותו קטין - הקלה של 4 שנים בעונש	96
3.5.9	השיקולים הביטחוניים המשמעותיים שנפרסו גוברים במקרה זה על התועלת שתצמח להגנת הקטין מנוכחות אימו	97
3.5.10	חיפוש לא חוקי בגופו של קטין	98
3.5.11	סעיף 20א(א) לחוק הנוער מגביל את השהות במעון או במעון נעול ל- 70 ימים, מקום שבו מדובר בצו להחזקה במעון לצורכי הסתכלות	98
3.6	עונשים ודרכי טיפול - סעיפים 24 עד 34 לחוק	98

3.6.1	הדין	98
3.6.2	עקרון היסוד בענישת קטין	104
3.6.3	מאזן בין הצורך בהרתעה ובהוקעת המעשים החמורים, לבין הרצון שלא לפגוע בשיקומו של המערער	111
3.6.4	המרת עונש קטין בעונש מאסר מאחורי סורג ובריח	112
3.6.5	הסמכות שלא להרשיע קטין, אשר ביצע עבירה פלילית	113
3.6.6	לא נמצא ממש בטענת המערער כי המשיבה עשתה כל שלא ידה כדי להביא לכך שמועד גזר-הדין ייקבע במועד שבו כבר ימלאו למערער 14 שנים	114
3.6.7	קטין שהורשע בעבירות מין, ברח לצרפת והוסגר לישראל - ירצה את יתר מאסרו מאחורי סורג ובריח במקום במעון נעול	114
3.6.8	נדחה ערעור על גזר דינו של קטין שהורשע בעבירות תעבורה	115
3.6.9	בית-משפט לא הרשיע את הנאשם בעבירות המיוחסות לו ואימץ את המלצת שירות המבחן לנוער ולנקוט כנגד הנאשם בדרכי טיפול	116
3.6.10	לبيت-המשפט סמכות שבשיקול-דעת לפסוק הוצאות הגנה ופיצויים לזכותו של נאשם אשר בוטלו האישומים נגדו או שזוכה בדינו	117
3.6.11	הקלה בעונשו של קטין שביצע עבירות מין באחותו שאף היא היתה קטינה	118
3.6.12	מעורבותם של צעירים/קטינים בפיגועים, בפרט אלה בהם נעשה שימוש בסכין - מאסר בפועל	119
3.6.13	נדחתה טענת המערער לפיה מדיניות הענישה בעבירות דומות נעה בין 18 ל- 36 חודשי מאסר בפועל	119
3.6.14	"בגירים צעירים"	120
3.6.15	הוחמר עונשו של צעיר שדקר אחרים ונמלט מהשוטר שבא לעוצרו - ירצה 12 חודשי מאסר חלף 7 חודשים	121
3.6.16	הנאשם, מפאת גילו הצעיר, לא יכול היה להבין עד תום את הפסול שבמעשיו ואת משמעותם	122
3.6.17	העליון הקל בעונשו של צעיר שבהיותו קטין פגע מינית באישון לילה באישה לקוית שמיעה ודיבור	122
3.6.18	גזר דינו של הצעיר שהרג בדקירות סכין את הנער נאור אטיאס - 14 שנות מאסר בפועל	123
3.7	החזקת קטינים במאסר - סעיפים 34 עד 34ד לחוק	124
3.8	שחרור מוקדם ממעון - סעיפים 35 עד 37 לחוק	126
3.9	טיפול עוקב - סעיפים 38 עד 41 לחוק	128
3.10	שונות - סעיפים 41א עד 49 לחוק	128
	פרק ו': סיגים לאחריות פלילית - קטינות - סעיף 134 לחוק העונשין ... 133	

1.	סייג השכרות חל על העבירה של ניסיון לגניבת רכב.....	133
2.	המעשים המיוחסים לשניים אכן מקימים מסוכנות, שמא אף מסוכנות גבוהה, אך יש לזכור כי גם אם המחוקק העמיד את רף האחריות הפלילית עד גיל 12 הרי שבסופו-של-יום עוסקים אנו בילדים.....	134
3.	"סייג לאחריות פלילית לפי דיני אותה מדינה".....	134
4.	המערער ושותפיו חיפשו קורבן מבוגר חסר ישע שמפאת גילו לא עלה בידיו לגונן על עצמו, ניצלו את חולשתו וגרמו לו לחבלות קשות. הצביון המוסרי-חברתי, ושכיחותן של עבירות מעין זו, מחייבת החמרת הענישה בכדי ליצור הרתעה. פטור מאחריות פלילית בשל קטינות "עוצר" בגיל 12.....	136
5.	התרחבות התופעות של שימוש בסכין בין בני נוער ושל זילות חיי האדם בחברה.....	137
6.	קשר קשר לפגוע במנוח רק בגלל מוצאו הבדואי.....	138
7.	מעורבותו של הקטין בעבירת קשירת הקשר, שהובילה לפציעתם של שלושה אנשים, מחייבת נקיטת יד קשה.....	139
8.	המהות והתכלית שביסוד דרגת החומרה המיוחסת לעבירות מין ואלמויות הנעשים בחבורה.....	140
9.	בין השיקולים המרכזיים בקביעת גיל האחריות הפלילית ניצבים האינטרס להימנע מטיפול בקטינים במסגרת הליך פלילי.....	141
10.	המתלוננת העידה בפני בית-המשפט בהיותה בת תשע שנים, היינו - עת לא נשאה היא באחריות פלילית למעשיה מחמת גילה. משכך, לא ניתן היה להרשיע את המערער בעבירות אשר יוחסו לו על-סמך עדות המתלוננת בלבד, אלא אם נמצא בחומר הראיות דבר לחיזוקה של העדות.....	142
שער ג': סייגים לאחריות פלילית - "היעדר שליטה" - סעיף 34ז		
לחוק העונשין.....		
145		
פרק א': מבוא.....		
145		
פרק ב': הגורמים שביכולתם להשפיע על התנהגות האדם.....		
149		
1.	מחלת נפש.....	149
2.	מגבלה פיזית עוסקת באוטומטיזם שפוי.....	149
3.	כפיה על אדם לבצע עבירה על-ידי איומים.....	149
פרק ג': ההלכה הפסוקה.....		
151		
1.	הפרעת זהות דיסוציאטיבית.....	151
2.	מצב של "אוטומטיזם שפוי" בעת ביצוע המעשים.....	152
3.	האם התאונה היתה תולדה של רשלנות אנושית (ועל-כן יש להרשיע את המשיב בעבירה של גרם מוות ברשלנות) או של כשל בריאותי, כטענת המשיב, שמנעה ממנו לשלוט על תנועותיו הגופניות?.....	153
4.	המערער "אינו זוכר" את הדקירות הרבות שהטיח באשתו.....	154

5. על הטוען לקיומה של הגנת האוטומטיזם להראות כי "בשעת האירוע הנדון היה הנאשם נטול הכרה (או מודעות) על הנעשה אתו ומסביבו ועקב כך, לא שלט על תנועותיו".....	155
6. דבריו של המערער בדבר קיומו של נתק בין גוף לנפש מגמתיים ובלתי-אמינים.....	156
7. אין לקבל את הטענה בדבר תחולתו של סייג היעדר השליטה שהרי טענה זו מרוקנת מתוכן בנסיבות את טענת השכרות.....	157
8. נשלט על-ידי דחף פנימי להתנהגות אלימה כלפי אשתו, מבלי שהיתה בידו היכולת להימנע ממנה.....	159
9. פעולתו של המערער נעשתה באופן נשלט.....	160
10. המערער טען, כי עובר לאירוע, הוא נכנס למצב של "דיסוציאציה", אשר במסגרתו נשללה ממנו היכולת לפעול בצורה מודעת.....	161
11. מצבם הנפשי של המערערים - יקשה על המערערים עד מאוד להלום טענה לסערת רגשות כה עזה ואובדן שליטה מוחלט על מעשיהם, עם התנהלותם לאחר הרצח.....	162
12. היעדר שליטה - בעת המאבק עם המנוח, ניטלה ממנו השליטה על האקדח והוא נכפה ללחוץ על ההדק, לא ניתן לייחס לו כל אחריות לתוצאה הקטלנית.....	163
13. המערער פעל כאוטומט בשל "קול".....	164
14. האם מחלת נפש מהווה הגנה בנזיקין?.....	165
15. היעדר שליטה.....	167
16. המערער טען כי פרץ הדקירות שביצע היה בלתי-נשלט ונבע ממצב של אוטומטיזם, הנכלל בגדר סייג "היעדר שליטה" שבסעיף 34 לחוק העונשין.....	168
17. האם בעת ביצוען של העבירות הוא היה חסר יכולת של ממש להימנע מעשייתן?.....	169
18. הירי לא היה רפלקטיבי וכי המערער לא ביצע אותו באופן אוטומטי ובלתי-נשלט. המערער החליט, גם אם בשבריר שניה, לדרוך את הנשק, להרימו ולירות במנוח.....	169
19. המשיב איננו חולק כי הוא אשר ביצע את המעשים שבעטיים הובא לדין. עם-זאת טען, כי בשל מצבו הנפשי של המשיב, ולאור חוות-דעת של פסיכיאטר מומחה - שלפיה ביצע המשיב את המעשים בהיותו במצב של "היעדר שליטה".....	171
20. האם ההפרעות הנפשיות שאותן מצא במערער הן עילה להפחתת העונש?.....	172
21. לא הוכחה הגנת ה"אוטומטיזם" על-ידי המערער, שעליו רבץ הנטל להוכיחה לאור עלייתו על מדרכה ודריסה למוות של הולכת רגל שהלכה לתומה על המדרכה.....	173
22. האם נקלע המערער ל"ערפול חושים"?.....	174

23. טענת "אוטומטיזם" מטיבה אינה מתיישבת עם טענת הגנה עצמית	175
24. דרישת הרצייה	177
25. המערערת לא גרמה באוטומטיזם לתוצאה, אלא ברשלנות	178
26. טרם התרחשות התאונה ועד לאחריה, המערער נכנס למצב דיסוציאטיבי, שדומה לעילפון	178
27. אין מקום להתערב במסקנתו של בית-משפט קמא בדבר אי-תחולתו של סייג היעדר השליטה. בעניין זה העדיף בית-המשפט קמא מומחה אחד על-פני משנהו	179
28. האם מצבו של הנאשם בעת ביצוע העבירה, עולה כדי הסייג הקבוע בסעיף 34 לחוק, דהיינו, האם הנאשם פעל במצב של אוטומטיזם?	180
29. המערער עבר אירוע מוחי בסמוך לתאונה - המערער פעל בהיעדר רצייה	181
30. הנאשם המית את המנוחה כשהוא בשליטה מלאה	182
31. הנאשם שהינו חולה במחלת האפילפסיה, הוכיח כי קיים ספק סביר אם כל פעולותיו באירוע נשוא כתב האישום היו פעולות מדעת ולא פעולות אוטומטיות כתוצאה ממחלתו	183
32. מייד לאחר הדקירות, היה הנאשם 2 בשליטה מלאה כמו גם הנאשם 1, ושניהם פעלו בשיטתיות לחמוק מאחריות בגין מעשיהם	184
33. הוכח כי לנאשם 2 היה חלק נכבד בקשירת הקשר, בהחלטה להמית ובפעולות ההכנה. משהתברר כי מעשיו היו מתוכננים, אין לכללם בגדר אוטומטיזם	185
34. אין הצדקה להעניש את מי שלא היתה רציה וכוונה פלילית ונחשף לדחף שאינו בר-כבוש והלכת אוטומטיזם שפוי	186
35. מה דינו של נהג הנרדם ברשלנותו וגורם לתאונה?	187
36. הנאשם היה אחראי למעשיו, והיה מודע לכך שהוא שובר את שמשת הרכב. ייתכן והדבר נעשה בפעולה רגעית, כתגובה מיידית לפציעתו כתוצאה מאבן שזרקה לעברו ובשל הסיטואציה המורכבת בה הוא היה, אך הדבר אינו עולה כדי הגנה, לא לפי סעיף 34 לחוק ולא לפי סעיף 34 לחוק	188
37. שאלת רצונו החופשי של הנאשם לבחור בדרך ההתנהגות בה נהג. אליבא דהנאשם, הרי שהוא פעל בהיעדר רציה, ללא כוונה לפצוע את הזולת, ואת שביצע - ביצע רק מחמת התקף אפילפטי שאחז בו בשעת מעשה	191
38. אחריותו בנוזקין של נתבע הלוקה בנפשו	192
39. הנאשם נכנס לשירותי הנשים במודע ובכוונת מכוון	192
40. קיים בהחלט ספק סביר באשר לשאלת מקורה של ההתנהגות הפלילית הנדונה - האם שכרות/אי-נטילת תרופות, או מצב פוסט איקטלי של התקף אפילפטי	193

41. רחוקה הדרך בין אדם שהתנהגותו היא אימפולסיבית, שסף הגירוי שלו נמוך ושהוא נוטה להתפרצויות כעס, לבין מצב שבו ניתן להגיד על אדם שפעל "בחוסר שליטה" עד כדי שלא היה אחראי למעשיו.....	194
42. אוטומטיזם.....	195
43. האפשרות שהמערער איבד את השליטה על מעשיו או את המודעות לסובב אותו, אינה מתיישבת עם הירי המדויק שביצע, ירי שפגע אך ורק בבני משפחתו של המנוח.....	197
44. מעשי הדקירה הרבים לא היו תוצאה של פרץ בלתי-נשלט, אלא מעשה מודע, נשלט ומחושב היטב, שנמשך, לטענת המערער, כל עוד עמד בפני סכנה, ומשלא עמד עוד בפני סכנה חדל מלבצעו. לאור זאת יש לדחות את טענת המערער כי היה במצב של אוטומטיזם במעשי הדקירה המאוחרים.....	197
45. הנושא בנטל הוכחת הטענה, שבעת עשיית המעשה נושא האישום, היה נתון במצב של היעדר "יכולת של ממש" להימנע מעשייתו - קרי: לבחור שלא לעשותו - מחמת "שכרות", הוא הנאשם.....	197
שער ד': סייגים לאחריות הפלילית - אי-שפיות הדעת - סעיף 34 לחוק העונשין	199
פרק א': מבוא	199
1. כללי.....	199
2. ההבחנה בין מי שלוקה ברוחו לבין מי שלוקה בכושרו השכלי.....	201
3. הקושי להחיל את סייג אי-השפיות מקום שמדובר בכניסה למצב פסיכוטי בשל פוסט טראומה.....	203
4. מתחם העונש ההולם ייקבע בהתחשב במצבו הנפשי של הנאשם אשר מצוי בקרבה לסייג של אי-שפיות הדעת.....	204
5. סיכום.....	204
פרק ב': אבחנה בן אי-שפיות לאי-כשירות	207
פרק ג': קרבה להיעדר שפיות	209
פרק ד': הסייג של סעיף 34 לחוק וקיומו של ספק סביר סעיף 34(ב) לחוק העונשין	211
פרק ה': דלוזיית הקנאה	213
פרק ו': נאשם שאינו מסוגל לעמוד בדין - סעיפים 170 ו- 171 לחוק סדר הדין הפלילי	215
1. מבוא.....	215
2. על היחס וההבדלים בין הוראת סעיף 34 לחוק העונשין לסעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי.....	217
3. על דיני המעצרים והדין העוסק בחולי נפש.....	221
4. משפט חוזר וחוסר כשירותו לעמוד לדין בעת שהתנהל המשפט.....	224
5. נאשם שאינו מסוגל לעמוד בדין ומשך זמן האשפוז על-פי צו בית-המשפט.....	226

6.	חידוש המשפט לאור סעיף 171 לחוק והבאת עדים	229
7.	מחלת נפש - הפסקת ההליכים בהתאם לסעיף 170 לחסד"פ	230
8.	כשירות דיונית לעמוד בדין	230
9.	סוגית הפסקת ההליכים במקרה של נאשם דמנטי	230
פרק ז': תמצית ההלכה הפסוקה		
1.	בעת ביצוע המעשים האמורים היה המבקש נתון "במצב פסיכוטי חריף"	233
2.	זיכוי המשיב מכוח הגנת אי-שפיות	234
3.	הפסקת ההליכים נגד המערער משנקבע כי אינו מסוגל לעמוד לדין	235
4.	טענת הכשירות הדיונית	236
5.	קרבה להיעדר שפיות	237
6.	חלה על המערער הגנת אי-שפיות הדעת בהתאם לסעיף 34 ח, לחוק, ולפיכך הוא זוכה מהעבירות ונשלח לטיפול מרפאתי כפוי	238
7.	המסמכים הרפואיים שהוגשו בעניינו של המערער אינם תומכים בטענתו כי בעת ביצוע העבירות היה קרוב לחוסר יכולת להבין את אשר הוא עושה, או את הפסול שבמעשהו, או להימנע מעשיית המעשה	239
8.	בית-המשפט קמא דחה את טענת ההגנה לסייג הקבוע בסעיף 34 ח לחוק העונשין מן הטעם שהמערער אינו חולה נפש	240
9.	המבקש זוכה מחמת אי-שפיות הדעת וניתן צו לאשפוז המבקש לתקופה של שבע שנים	241
10.	שאלת אחריותו של המערער למעשיו	242
11.	אדם הטוען לתחולתו של סייג אי-שפיות נדרש לעמוד בשלוש דרישות מצטברות	244
12.	האם המערער - הלוקה באוטיזם - לוקה במחלה שפגעה ברוחו?	245
13.	היתה במצב פסיכוטי המתבטא במחשבות שווא ובקנאה. יחד-עם-זאת נקבע בחוות-הדעת, כי ט"ק כשירה לעמוד לדין	246
14.	לא ניתן לקבוע שה"הפרעה הדלזיונאלית" בה לקה המבקש, כפי שנקבע בחוות-הדעת, עולה כדי "מחלה שפגעה ברוחו"	247
15.	עתירת המבקשת להפסיק את ההליכים נגד המשיבה, משום שחל עליה הסייג לאחריות פלילית שעניינו אי-שפיות הדעת, לפי סעיף 34 ח לחוק העונשין	248
16.	לא הוכח שהמערער חולה במחלת נפש, וכי לא הוכח שבמועד האירוע התגלו אצלו סימפטומים למחלת נפש. לנוכח האמור, נקבע כי לא חל הסייג לאחריות פלילית במקרה דנן	249
17.	המערער החליט לבצע מעשה נקם באדם ממוצא ערבי ולעודד אחרים לבצע מעשי נקם דומים	251
18.	נאשם הלוקה בנפשו שדקר את בתו	252

19. ניתן להרחיב את הקו הדק, או הפסע, שבין סעיף 34ח לסעיף 300א.....	254
20. ביצוע מעשה מגונה, נוסף על רצח, זאת לאחר שחנק את אשתו למוות, ביצע בה מעשה מיני וכתר את ראישה.....	255
21. לא אובחנו סימנים פסיכויים ולא אובחנה מחלת נפש, אצל הנאשם.....	256
22. תחולתו של סייג אי-שפיות הדעת על אדם אשר שיסף את גורנו של אחר בעקבות פיטוריו מהעבודה.....	257
23. המערער קם על רעהו לעבודה ורצחו נפש, בכך שהכהו 5 מכות פטיש בראשו ובעורפו; לטענתו, בשעת המעשה היה חסר יכולת של ממש להימנע מעשייתו בשל מחלה שפגעה ברוחו - האם עומד לזכותו של המערער סייג אי-שפיות הדעת?.....	259
24. לא דווח על תסמין כלשהו בזמן המעשים המלמד על אובד הכושר הנפשי; אין כל אינדיקציה להתדרדרות במצבו הנפשי עובר לאירועים, ולא אובחן תסמין כלשהו לפני בעת ואחרי המעשים, כך שאין כל סיבה להניח כי דווקא בעת ביצוע המעשים היה שרוי באפיזודה פסיכוטית רגעית. ממילא לא הוכח קשר סיבתי בין המצב הנפשי הנטען לבין המעשים.....	260
25. לשיטת המערער, בהילקח בחשבון כי למערער כיום מחלת נפש פסיכוטית שאינה שנויה במחלוקת, העובדה כי מעשיו נעדרים כל הסבר רציונלי די בה כדי להצביע על ספק סביר כי המערער היה מצוי במצב פסיכוי בעת המעשה ולא יכול היה להימנע מעשייתו או להבין את הפסול שבו.....	261
26. טענת ההגנה, לפיה יכולתה של המערער להימנע מביצוע המעשים; להבין את אשר עשתה; או את הפסול שבמעשים, נפגעה במידה ניכרת, לא הוכחה כנדרש.....	263
27. לא מתעורר ספק שמא המערער רצח את המנוחה במצב של אי-שפיות הדעת.....	265
28. אי-שפיות מהווה סייג מהותי לאחריות פלילית בעת ביצוע העבירה. אי-כשירות לעמוד לדין, עניינה בכשירותו הדיונית של הנאשם בעת העמדתו לדין.....	265
29. לקות שכלית על-פי סעיף 300א לחוק.....	266
30. המבקש ביצע את המעשים המיוחסים לו בכתב האישום, אך בשל היותו חוסה תחת סייג אי-שפיות הדעת, לפי סעיף 34ח לחוק העונשין, הורה בית-המשפט על אשפוזו של המבקש בבית-חולים פסיכיאטרי.....	267
31. לא סגי ב"מציאות גיהנומית", סובייקטיבית או אובייקטיבית, כדי להקים טענת הגנה למעשה רצח.....	268
32. האם המערער ביצע את המעשים שבגינם הורשע בשל מחלת רוח, אשר מנעה ממנו להבין את אשר הוא עושה?.....	269

33. על-מנת לקבוע כי המערער נכנס בגדרו של סייג אי-השפיות, לא די בקביעה כי הוא לוקה במחלת נפש מסוג סכיזופרניה, ואף לא די בכך שהוא שגה במחשבות שווא כתוצאה מהמחלה. עלינו להידרש לשאלה אם מחשבות השווא הביאוהו לידי חוסר יכולת של ממש או ל"גריעה ממשית" מיכולת ההבנה והרציה.....	270
34. ענישה מופחתת.....	271
35. האם המערער היה "חסר יכולת של ממש" להבין את הפסול במעשיו או להמנע מהם?.....	272
36. ייתכן שהמערער סבל מהפרעה דו-קוטבית בעת ביצוע המעשים... 273.	273
37. חלף זיכוי של המבקש מחמת מצבו הנפשי, יש להשיב על-כנו את זיכוי של המבקש מחמת הספק מביצוע העבירות.....	273
38. רצח את אשתו - אינו לוקה במחלת נפש כנטען על-ידו.....	274
39. יש לתת משקל רב יותר למצבו הנפשי של המערער במועד ביצוע העבירה, הגם שאין חולק כי לא הגיע כדי פטור מאחריות פלילית על-פי סעיף 34 לחוק העונשין.....	275
40. האם ניתן לזכות נאשם, שניתנה עליו חוות-דעת פסיכיאטרית לפיה לא היה שפוי בעת ביצוע המעשה (לפי סעיף 34 לחוק העונשין) והוא גם בלתי-כשיר לעמוד לדין?.....	276
41. מידת השפעתו של א' על המערער היתה כה גדולה וקיצונית, שהגיעה כמעט עד כדי היעדר אחריות פלילית או יכולת להימנע מעשיית המעשה.....	276
42. הפרעה נפשית חמורה המגבילה במידה ניכרת את היכולת להימנע מביצוע הרצח.....	278
43. לא היתה כל מניעה כי המערער יטען לסייג לאחריות פלילית, אף לאחר שדחה בית-המשפט את בקשתו לחקירה נגדית וקבע כי הוא כשיר לעמוד לדין. המערער הוא שזנח טענה זו.....	278
44. בחוות-הדעת הפסיכיאטרית לא נמצאו סימנים ברורים למצב פסיכוטי שיכול לפטור מאחריות פלילית.....	279
45. לא נמצא כי בקשתו של המבקש מעוררת שאלה החורגת מעניינו הפרטני, כי היא "נוגעת במחלוקת עקרונית באשר לשאלת בחינת כשירותו לעמוד לדין של נאשם", או כי היא מעוררת "שאלה של ממש בכל הקשור לשאלת ענישתם של מי שנמצאו כבעלי חולי נפשי, אשר איננו מגיע כדי פטור מאחריות פלילית", כנטען על-ידו.....	280
46. חברות בכת אינה יכולה לעולם לעלות לכדי הגנה מאחריות פלילית.....	281
47. על-מנת לחסות תחת הסייג הקבוע בסעיף 34 לחוק העונשין, היה על המבקש להראות כי סבל ממחלת הנפש בה הוא לוקה בעת ביצוע המעשה.....	282

48. די כי הנאשם יעורר ספק סביר בכל הנוגע להתקיימותם של התנאים הקבועים בסעיף 34ח' לחוק העונשין, לעניין תחולתה של הגנת אי-השפיות, כדי שהנטל להפריך את הספק בדבר תחולת הסייג יעבור לכתפי המאשימה	282.....
49. אימתי יש להורות על ריצוי מאסר של נאשם במעון נעול	284.....
50. הממשק בין דיני המעצרים לדין חולה הנפש, כאשר בנקודת הזמן בה מתבקשת הארכת המעצר לפי סעיף 62 לחוק המעצרים, ניתנה חוות-דעת פסיכיאטרית לפיה הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין ולא היה אחראי למעשיו בעת ביצוע העבירה	285.....
51. מקום בו אין מחלת נפש, לא יכון סייג אי-השפיות, ובשהיה במצב פסיכוטי כשלעצמה לא מספיקה	285.....
52. לא כל התנהגות הסוטה מהנורמה החברתית מוכרת על-ידי המחוקק כעילה לפטור מאחריות פלילית או כעילה להקלה בעונש	286.....
53. טשטוש ההבחנה בין סעיף 300א(א) לסעיף 34ח	287.....
54. מערער התנהל בדרך מתוחכמת וצלולה, וכי דבר זה בא לידי ביטוי בתכנון המוקדם והמדוקדק של המעשים. על-כן, קבע בית-המשפט קמא כי לא הוכחה הטענה לאי-שפיות	288.....
55. לא הונחה תשתית ראיתית לכך, שבמועד ביצוע העבירות היה המבקש, עקב מחלתו, חסר שיפוט ומסוגלות להבין את אשר עשה או את הפסול במעשיו	289.....
56. ההבחנה בין מי שלוקה ברוחו לבין מי שלוקה בכושרו השכלי	290.....
57. האם עומד למערער סייג אי-שפיות הדעת לפי סעיף 34ח לחוק, כתוצאה מכך שבעת המעשה היתה חסרת יכולת של ממש, בשל מחלה שפגעה ברוחה, להימנע מעשיית המעשה?	291.....
58. בעת ביצוע המעשים התקיימה לכל היותר גריעה מסויימת ביכולת ההבנה של המערער וביכולתו להימנע מעשייתם, אך לא גריעה מסיבית ועמוקה היכולה לבסס קביעה כי המערער "היה חסר יכולת של ממש"	292.....
59. הדלוזיה על תכניה ותסמיניה, אינם הופכים את האדם הסובל ממנה ל"חולה נפש" לצורך סעיף 34ח, כל עוד לא הביאו לפגיעה בביקורת המציאות שלו מחוץ "לתחומי הדלוזיה"	293.....
60. האם ניתן לפטור נאשם מאחריות פלילית לפי סעיף 34ח לחוק העונשין ולהכריז עליו כמי שאינו בר עונשין, בעת שאין הוא כשיר לעמוד לדין?	294.....
61. אין חולק שהמערער סובל ממחלת הנפש סכיזופרניה פרנואידית, וכי השאלה שעל הפרק היא האם ביצע המערער את מעשיו תחת השפעת המחלה ובעטיה עד כי מן הדין לפטור אותו מאחריות פלילית	295.....

62. הפסקת הליך לפי סעיף 170 לחסד"פ כשיטתה של המשיבה, או לשיטתו של המערער, קביעה שהוא לאו-בר-עונשין לפי סעיף 34 לחוק העונשין?.....	296
63. התקף פסיכוכטי קצר או "הבזק פסיכוכטי".....	296
64. האם עומדת לו הגנה מכוח סעיף 34 לחוק העונשין שעניינה אי-שפיות הדעת. פסק-הדין התמקד איפוא לא במעשה החיצוני אלא בעולמו הפנימי של מערער 2?.....	297
65. מכלול העדויות והראיות לגבי התנהגות המערער בתקופה לפני הרצח ובתקופה הסמוכה לפני ואחרי הרצח לא מעלות חשד כי המערער היה שרוי במצב של פסיכוזה.....	298
66. האם במקרה דנן עלה בידי המערער לעורר ספק סביר - שלא הוסר על-ידי התביעה כי ביצעה את המעשים שבהם הורשעה במצב של אי-שפיות הדעת?.....	299
67. המערער לא סבל ממחלה שפגעה ברוחו או מליקוי בכושרו השכלי וכי לא חלה במקרה זה ההגנה הקבועה בסעיף 34 לחוק העונשין.....	300
68. שאלת אחריותה הפלילית של המערער הטוענת כי בשל מחלת הנפש שבה היא לוקה, אין היא כשרה לעמוד לדין ולא היה בידה להימנע מביצוע המעשים שבהם הורשעה.....	301
69. הוכח שגם אם המערער היה נתון להשפעת אלכוהול או דבק מגע, לא היתה לצריכה זו השפעה כלשהיא על הלך נפשו בעת ביצוע העבירות או לאחריהן.....	301
70. מחלת הנפש ממנה סובל המערער היום התפרצה עוד לפני שביצע את העבירה. אולם גם אם טענה זו נכונה, אין משמעות הדבר שהסייג לאחריות הפלילית בדבר אי-שפיות הדעת חל בעניינו באורח אוטומאטי.....	302
71. מה המשקל שיש לתת למצבו הנפשי של הנאשם בעת ביצוע העבירה לצורך הקלה בעונש, היא שאלה "כמותית".....	304
72. המערער אינו לוקה במחלת נפש בעוצמה שיש בה לפטור אותו מאחריות פלילית מכוח סעיף 34 לחוק העונשין; מנגד מוסכם, כי למערער הפרעה נפשית מסויימת, אך הגדרתה המדויקת ומידת השפעותיהן מצויות במחלוקת.....	304
73. הגם שטענות ההגנה לעניין תחולת סייג אי-השפיות נדחו בהכרעת הדין, עדיין עלו נתונים רלוונטיים במהלך ניהול המשפט שיש בהם כדי להשפיע על מתחם בעבירת ניסיון הרצח.....	305
74. האם יכולתו של הנאשם בזמן ביצוע מעשי הדקירות הוגבלה "במידה ניכרת" כטענת התביעה ("המתה באחריות מופחתת"), או שמא יכולתו הוגבלה עד כדי חוסר יכולת "של ממש", כטענת ההגנה (תחולת הסייג לאחריות)?.....	307

75. בזמן ביצוע המעשה היתה הנאשמת נתונה במצב פסיכוטי פעיל שמנע ממנה להבין את מהות המעשה, לשקול ולשפוט את השלכות המעשה ולהימנע מביצועו.....	308
76. טענת ב"כ הנאשם כי מתקיימת בעניינו של הנאשם קרבה לסייג לאחריות פלילית.....	309
77. הקושי להחיל את סייג אי-השפיות מקום שמדובר בכניסה למצב פסיכוטי בשל פוסט טראומה.....	310
78. עבירה של עינוי, התעללות והתאכזרות לבעלי חיים על-פי חוק צער בעלי חיים.....	311
79. עניינו של הנאשם מצוי בקרבה מסויימת לסייג אי-השפיות במובן של הבנת הפסול במעשים.....	312
80. חוות-דעת בסוגיית האחריות המופחתת.....	313
81. העילה לפטור מאחריות פלילית איננה איפוא היותו של מבצע המעשה חולה במחלת נפש, אלא אי-יכולתו של החולה לגבש בעטייה של מחלתו מחשבה פלילית.....	314
82. הנאשם גם לא היה אחראי למעשיו בעת ביצוע העבירה וגם אינו יכול לעמוד לדין.....	315
83. האם יש מקום במקרה דנן להורות על אשפוזו של הנאשם בכפיה כפי שעתרה המאשימה או שמא ניתן להסתפק בצו לטיפול מרפאתי כפי שעתרה ההגנה?.....	315
84. הקמת פאנל שיבחן בשנית את השאלות העומדות על הפרק ביחס לנאשם, היינו - אחריותו למעשים בעת ביצועם וכשירותו לעמוד לדין.....	316
85. הנאשם בחר באופן רצוני ומתוכנן לדקור את המנוח, והוא אף לא ניסה להכחיש זאת.....	317
86. מתחם העונש ההולם ייקבע בהתחשב במצבו הנפשי של הנאשם אשר מצוי בקרבה לסייג של אי-שפיות הדעת, במדיניות ענישה הנ"ל, ובנסיבות ביצוע העבירות הכוללות דקירה בסכין של עובד בחנות נוחות על רקע עניין של מה בכך, כאשר האירוע הסתיים בפצע דקירה בבטן שהצריך ניתוח דחוף ואשפוז של חמישה ימים.....	319
87. שאלת תחולתו של סייג אי-השפיות הנה שאלה משפטית הנתונה כל כולה לשיקול-דעתו של בית-המשפט, בהתאם למכלול הראיות שהוצגו בפניו. חוות-הדעת הפסיכיאטריות מטעמם של המומחים הנן, מטבע הדברים, בעלות חשיבות רבה להכרעה, אך אין הן מחליפות את שיקול-דעתו של בית-המשפט המבוססת על התמונה הראייתית הכוללת.....	320
88. יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו; יכולתו להימנע מהמעשה ומידת השליטה שלו עליו ומצוקתו הנפשית עקב התעללות בו על-ידי שני המתלוננים.....	321

89. מרכז הכובד לבחינת שאלת קיומה של מחלת נפש שבגינה לא יכול הנאשם לעמוד לדין, מצויה בחוות-הדעת הפסיכיאטריות	323.....
90. קיומם של תסמינים נפשיים הגורעים באופן ממשי מכוסר ההבנה ומכוסר הרצייה של הנאשם עד כדי איון יכולתו לגבש מחשבה פלילית	324.....
91. לא הובאו ראיות המלמדות על-כך שהמעשים בוצעו מתוך קרבה לסייג לאחריות פלילית	325.....
92. בית-המשפט קיבל את מסקנת הפסיכיאטר וזיכה את הנאשם	326.....
93. אין לקבוע, על-סמך החומר הרפואי, שהנאשם היה חסר יכולת של ממש להימנע מביצוע העבירה או שיכולתו להבין את הפסול שבמעשיו נפגעה פגיעה משמעותית	326.....
94. הנאשם לא הראה כי מתקיים לגביו סייג אי-השפיות וטענותיו בנוגע למצבו הנפשי כעילה לזיכוי מחמת אי-כשירותו - נדחו	327.....
95. האם יש להפסיק ההליכים או לזכות את הנאשם?	328.....
96. הנאשם הבין היטב את טיב מעשיו, את הפסול שבהם ויכול היה להימנע מעשייתם	329.....
97. הנאשם מצוי קרוב מאוד לסייג האחריות הפלילית של אי-שפיות הדעת, הקם מכוח סעיף 34 לחוק העונשין	330.....
98. לא רק תחושתו של הנאשם היתה בתחום הנורמה ולא נבעה ממחלתו, אלא גם תגובתו לא נבעה ממחלתו	331.....
99. לאחר שהנאשם גרס למותה של המנוחה, גמלה בליבו ההחלטה לירות את ראישה של המנוחה	332.....
100. הנאשמת אינה מסוגלת לקחת חלק בהליך	333.....
101. על-אף שבסיכומי הודה ב"כ הנאשם בעובדות כתב האישום ומיקד את טיעוניו בשאלת תחולתו של סייג "אי-שפיות הדעת" הקבוע בסעיף 34 לחוק העונשין	334.....
102. לשיטת ההגנה הנאשם הבין את הפסול שבמעשהו אך לא יכל להימנע מלעשותו בשל מחלת נפש	335.....
103. אשר למצבו הנפשי של הנאשם, לאחר בחינה יסודית של כל הראיות הרלבנטיות, התקבלה מסקנת המומחית מטעם בית-המשפט בחוות-דעתה, שלפיה בעת ביצוע הרצח לא היה הנאשם במצב פסיכוטי. בעקבות זאת, נדחו טענות ההגנה שלפיהן חל בעניינו הסייג של אי-שפיות הדעת לפי סעיף 34 לחוק העונשין, או לחלופין, שיש להרשיע את הנאשם בעבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת לפי סעיף 301ב(ב)2 לחוק העונשין	337.....

104. ראוי איפוא להעיר כי בהתאם להוראות סעיף 8(א)(3) לחוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשע"ט-2019, הגם שככלל המרשם הפלילי אינו כולל החלטות של זיכוי, אין הדבר כך כאשר מדובר בקביעה כי הנאשם "אינו בר-עונשין מחמת היותו אדם הסובל ממחלת נפש או לקוי בכושרו השכלי" ומכאן ברורה הכללת התיק הקודם במרשם הפלילי של הנאשם.....	337
105. כפי שעולה מתוך חוות-הדעת הפסיכיאטרית שנערכה ביום 06.05.25, הנאשם לוקה במחלת נפש, ואולם בעת ביצוע העבירות לא היה בשלב הפעיל של מחלתו. עם-זאת, מצבו הנפשי של הנאשם מקשה עליו, במידה מסויימת, להבין עד תום את הפסול שבמעשיו, ומקרב אותו קרבה מסויימת לסייג לאחריות פלילית הקבוע בסעיף 34 לחוק העונשין. בכך יש כדי להשפיע על קביעת מתחם העונש ההולם.....	337
106. לאור הודאתו, קבעתי בדיון כי הנאשם ביצע את המעשים המיוחסים לו בכתב האישום. בנוסף, בשים-לב לעמדת הצדדים ובהתאם לסעיף 34 לחוק העונשין ולהלכת וחנון (רע"פ 2675/13), קבעתי כי עומדת לנאשם הגנת אי-שפיות והוריתי על זיכוי מהעבירות המיוחסות לו בכתב האישום.....	337
107. מצבו הנפשי של הנאשם החולה במחלת נפש, אינו נסיבה הקשורה בביצוע העבירות והוא אינו רלבנטי לקביעת המתחמים - אך אתן לו משקל משמעותי בעת קביעת עונשו של הנאשם כחלק מהנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה.....	338
108. בהיעדר הצהרת ההגנה כי הנאשם ביצע את המיוחס לו; בהיעדר אימוץ חוות-הדעת הפסיכיאטריות באופן מלא על-ידי התביעה - אין מקום לזיכוי של הנאשם בהתאם למתווה הלכת אשקר.....	338
109. הוכחתה של מחלת נפש היא תנאי הכרחי לביסוס סייג אי-השפיות, אך אינה תנאי מספק. נדרש כי הנאשם יניח תשתית ראייתית המעלה ספק סביר, כי בשל מחלת הנפש ממנה סובל הנאשם הוא חסר יכולת לגבש כוונה פלילית, במובן של היעדר הבנה של הנאשם את המעשה שהוא עושה או את הפסול במעשיו, או באבדן שליטה של הנאשם בדחפיו, כך שהוא אינו מסוגל להימנע מעשיית המעשה - הנטל להוכחת הגנת אי-השפיות מוטל על כתפי הנאשם, כאשר די לעורר ספק סביר להתקיימות הסייג לאחריות פלילית לשם סתירת חזקת השפיות. במקרה של ספק סביר שמא קיים סייג לאחריות פלילית, לא יישא הנאשם באחריות פלילית, כאמור בסעיף 34 כב לחוק העונשין.....	338

110. סעיף 34 לחוק העונשין משקף את קצה המנעד של חוסר היכולת להבין או להימנע מעשיית המעשה הפלילי, שאז פטור מבצע המעשה מאחריות פלילית. על-מנת לעמוד בסייג אי-השפיות, על המערער לעורר ספק סביר שמא מחלתו הביאה אותו למצב פסיכוטי שבעטיו נשללה ממנו היכולת להימנע ממעשיו או מלהבין את הפסול שבמעשיו, בבחינת "גריעה ממשית" או "פגיעה מהותית" העולה כדי "פגיעה מסיבית ועמוקה" ביכולת ההבנה או הרצייה.....	339
111. מסעיף 34 לחוק העונשין ומהפסיקה שפירשה אותו עולה שקיימים שלושה תנאים מצטברים לתחולת הסייג: (1) הנאשם לוקה בכושרו השכלי או במחלה שפגעה ברוחו; (2) בעת המעשה היה הנאשם חסר יכולת של ממש להבין את מהות מעשהו או את הפסול בו או להימנע מעשיית המעשה; (3) קיים קשר סיבתי בין התנאי הראשון לתנאי השני.....	339
112. בהכרעת הדין פסקנו כי הנאשם אשם בעבירה של רצח בכוונה ואינו זכאי להיות מורשע בעבירה של המתה באחריות מופחתת, משום שלא עורר ספק סביר באפשרות שהיה קרוב באופן ממשי לזכות בתנאי ההגנה של אי-שפיות הדעת, הקבועה בסעיף 34 לחוק, ועל-כן לא הוגבלה במידה ניכרת יכולתו להימנע מעשיית המעשה בשל ההפרעה הנפשית ממנה הוא סובל.....	339
113. במנעד שבין כשירות מוחלטת וצלילות של נאשם לבין מחלת נפש כה קשה המובילה לכך שלא יישא באחריות פלילית למעשיו, נפרשים מצבים רבים ושונים. גם כאשר אדם מוכר כחולה נפש, כיצד מחלת נפש זו השפיעה על התנהגותו ובאיזו מידה, היא שאלה סבוכה כשלעצמה המערבת סוגיות של רפואה ומשפט.....	339
114. הנני מורה על הפסקת ההליך כנגד הנאשם וזאת מכוח סעיף 34 לחוק העונשין. לאור היעדר המלצת אשפוז בחוות-הדעת והעובדה שהגבלת חירות אינה חלק ממתחם הענישה בעבירות שיוחסו לנאשם, הרי שלא מצאתי מקום להטיל צו בהתאם לסעיף 15 לחוק הטיפול בחולי נפש.....	340
שער ה': סייגים לאחריות פלילית - סעיף 34ט לחוק העונשין	341
פרק א': מבוא	341
פרק ב': סעיף-קטן (א) - שכרות שנגרמה שלא בהתנהגות נשלטת או שלא מדעת	343
פרק ג': שכרות שנגרמה בהתנהגות נשלטת ומדעת - סעיף 34ט(ב) לחוק העונשין	347
פרק ד': כניסה למצב של שכרות בכוונה לעבור עבירה - סעיף 34ט(ג) לחוק העונשין	353
פרק ה': הגנת השכרות "המלאה" - סעיף 34ט(ד) לחוק העונשין	355
פרק ו': השכרות "החלקית" - סעיף 34ט(ה) לחוק העונשין	361

פרק ז': השוואת הגנת ה"שכרות המלאה" להגנת סייג היעדר שליטה וסייג אי-שפיות הדעת.....	363
פרק ח': השיקולים לבחינת תחולת הגנת השכרות החלקית	365
פרק ט': נטל ההוכחה	369
פרק י': חובת בית-המשפט לדון בסייג מצב בו קיומו עולה מהתשתית העובדתית.....	373
פרק י"א: אמצעי ההוכחה.....	375
פרק י"ב: החלת סייג השכרות על תאונת דרכים שבוצעה במתכוון	377
פרק י"ג: טענת הגנה עצמית יחד עם הטענה להגנת סייג השכרות	379
פרק י"ד: כניסה למצב של שכרות ברשלנות.....	381
פרק ט"ו: עבירה המותנית בכוונה מיוחדת.....	383
פרק ט"ז: תמצית ההלכה הפסוקה - סעיף 34 ט לחוק העונשין.....	385
1. טענת המערער להיותו נתון תחת השפעת סמים באופן אשר הביא אותו להיות חסר מודעות למעשיו	385
2. המערער לא עמד בנטל הראיה להוכיח שבעת מעשה הרצח הוא היה חסר יכולת של ממש להבין את מעשיו או את הפסול שבמעשיו, בהתאם להגנת השכרות.....	386
3. לו ייקבע שהנאשם ביצע את העבירה בהיותו "במצב של שכרות" - אזי לא יהא ניתן להרשיעו בעבירת ניסיון לרצח.....	387
4. טענת המערער כי שכרותו, שאינה מגעת כדי סייג השכרות הקבוע בסעיף 34 ט לחוק העונשין, מעידה כי לא גיבש תכנית סדורה להצטייד בסכין למטרת רצח המנוח, אלא פעל מתוך דחף ספונטני.....	388
5. התקיימותו של התנאי השני באשר לקביעתו של בית-המשפט המחוזי לפיה היה מודע היטב למעשיו, לרבות לביצוע הירי המכוון כלפי המנוח	389
6. אין בעובדה שהמערער ביצע את מעשיו תחת השפעת אלכוהול כדי להצדיק הפחתה בעונש שהוטל עליו בנסיבות העניין. משכנס המערער למצב שיכרות מבחירה, אין הוא יכול להלין על תוצאותיה של בחירה זו	390
7. טענה של שימוש קבוע בסמים או באלכוהול היא חרב פיפיות	391
8. הריגה או גרימת מוות ברשלנות	391
9. המערער לא היה שיכור בזמן האירוע, וגם אם שתה משקאות משכרים כלשהם, אלו לא טשטשו את דעתו	393
10. המערער היה שרוי במצב של שכרות "חלקית", אליה נכנס מרצונו, בזמנים הרלוונטיים לכתב האישום, באופן המעורר ספק סביר בדבר קיומה של כוונה לקטול את אשתו	395
11. המערער נהג בשכרות בעת שגרם לתאונות והיה נתון להשפעת כלל החומרים שנטל	396

12. התנהגותם של המערערים לפני ביצוע העבירה, במהלך הביצוע ואחרי ביצוע העבירה, כל אלה אינם מעידים על-כך שלא נגרמה להם פגיעה ממשית ביכולתם להבין את המעשה, להיות מודעים לפרטיו, או להימנע מביצועו.....	397
13. טענותיו של המערער כי על מעשיו חל סייג השכרות החלקית לפי סעיף 34ט לחוק העונשין בשל היותו תחת השפעת סמים - נדחו.....	398
14. האם הפסיכოזה שממנה סבל המערער בעת דקירת המתלונן נבעה ממחלה או משימוש בסמים?.....	399
15. הוכחת הרכיב "לא היה מודע בשעת המעשה לפרט מפרטי העבירה".....	400
16. נטל ההוכחה לא הורם על-ידי ההגנה, הן ביחס להגנת השכרות המלאה והן ביחס להגנת השכרות החלקית.....	401
17. טענתן הנוספת המערערת ביחס להכרעת הדין היא כי היה מקום להחיל בעניינן את סייג השכרות, שכן שתיהן היו שתויות במידה שמנעה מהן להיות מודעות למעשיהן או לפסול שבמעשיהן.....	401
18. התנהגותו של המערער לפני, בעת וסמוך לאחר ביצוע המעשים מושא כתב האישום, מלמדת כי לא ניתן לומר - ולו מחמת הספק - כי המערער היה נעדר יכולת של ממש להבין את מעשיו, את הפסול בהם או חסר יכולת להימנע מעשייתם.....	403
19. האפשרות שהמערער לא יכול היה "לפתח" את היסוד נפשי של מטרה מיוחדת הנדרש לצורך הרשעה בעבירה של מעשה מגונה בשל השפעת האלכוהול שצרך.....	404
20. המערער עצמו מסר בחקירותיו, כמו גם בעדותו, כי שכרותו לא השפיעה על התנהגותו.....	405
21. הלכה היא לעניין הגנת השכרות, כי כמות האלכוהול שצרך הנאשם אינה קובעת, בהכרח, את מצב שכרותו, אלא השפעת האלכוהול עליו.....	405
22. שתה אלכוהול עובר לביצוע העבירה; ואולם לא טען, וממילא גם לא הוכיח, כי היה חסר יכולת להבין את אשר הוא עושה. מכל מקום ירגי הכניס עצמו בהתנהגות פסולה למצב שבו הוא מסכן את הציבור, ועל-כן ברור כי אין לראות בכך נסיבה מקלה.....	407
23. השתכר מרצון ומעשיו והתנהגותו מצביעים על הבנה מלאה של הפסול במעשהו, והוא יכול היה להימנע מעשיית המעשה.....	408
24. אין חולק כי המערער, כמו גם אחרים בחבורה, שתו אלכוהול, ואולם אף העותר עצמו, במהלך חקירותיו במשטרה ובעדותו בבית-המשפט, לא טען שהיה במצב של חוסר שליטה בגין שכרות, אלא דווקא ההיפך....	408

25. ביצע עבירה של נהיגה בשכרות שכן, עבירה זו כוללת, בנסיבות מסויימות, גם מצבים בהם הנאשם מצוי ברכבו כשהוא שיכור, כאשר הרכב מונע אך אינו בתנועה, ובמקרים מסויימים אף מבלי שהרכב מונע כלל.....	410
26. השפעת האלכוהול על מצב נפשי.....	411
27. לטענת המערער היה מקום לזכותו מעבירת האיומים, מאחר שהיה במצב של שכרות כאשר שלח את המסרונים לאחותו.....	411
28. העובדה כי המערער היה תחת השפעת משקאות משכרים, אין בה די כדי להקים לזכותו את סייג השכרות.....	412
29. גם אם לא היה "שיכור כלוט" היה על בית-המשפט המחוזי לקבוע כי התרופות שאותן נטל השפיעו, אף אם באופן חלקי, על כוחו להבין את טיב מעשיו.....	413
30. המערער נסמך על הוראת סעיף 34ט(ב) לחוק העונשין, המעניקה הגנה מסויימת למי שנכנס למצב של שכרות בהתנהגות נשלטת ומדעת, וזאת מפני הרשעה בעבירות תוצאה, בה נדרש יחס חפצי של כוונה מצד המבצע, להתרחשות התוצאה.....	414
31. המבקש לא הצביע בשלב זה על תשתית עובדתית נוספת פרט לעדויות המעורבים בפרשה, ממנה ניתן להסיק כי היה במצב של שכרות על כל תנאיו.....	416
32. לא הונחה תשתית עובדתית לכך שעובר לתקיפת המנוחה השתכר המערער עד כדי היעדר יכולת של ממש בעת ביצוע המעשים "להבין את אשר עשה או את הפסול שבמעשה או להימנע מעשיית המעשה".....	417
33. טענת השכרות נטענה בעלמא וללא כל ראיה בצידה.....	418
34. תחולתו של סעיף 34ט(ב) על עבירות מטרה.....	419
35. המערער הורגל בשתיית אלכוהול בכמויות גדולות, והתנהגותו ופעולותיו בעת ביצוע המעשים ועובר לאחריהם מעידות על הבנת המעשים.....	420
36. שאלת היסוד הנפשי בעת ביצוע העבירות ולשאלת קיומה של טענת הגנה לפי סעיף 34ט לחוק העונשין.....	421
37. לא ניתן לומר כי בית-המשפט המחוזי טעה כאשר, מצד אחד, קבע שמוחמד היה "שיכור כלוט" וביצע את הרצח "בהשפעת שכרות", אך מצד שני הרשיעו בעבירה שאינה מתיישבת עם סייג השכרות.....	422
38. עבירות שונות כנגד מי שהיתה אשתו וילדיו - נתון לאורך תקופות תחת השפעת אלכוהול.....	423
39. יותר משמופחתת אחריותו של השיכור, הריהי מוגברת. אם סבור אדם כי מחמת שכרותו יפטר מאחריות פלילית משום שמצבו גרם לו שלא יוכל להבין אל-נכון את טיב מעשיו ולגבש החלטה מושכלת, אם לעשות או לחדול; או שלא יוכל לרצות להתנהג כך או אחרת, כי אז מורה החוק שהשכרות לא תעמוד לו כתריס בפני הרשעה בפלילים.....	424

40. המערער שתי כמות נכבדה של אלכוהול, אך זאת הוא עשה מרצונו והוא הכניס את עצמו במודעות מלאה למצב של שכרות.....	425
41. מי שמכניס את עצמו, במודע ובפעולה רצונית, למצב של שכרות, דבר השולל הימנו את יכולת השליטה והבקרה העצמית, נוטל על עצמו סיכון כי יחטא בביצוע עבירות חמורות.....	426
42. ביטול הודעת איסור השימוש ברכבו של המבקש, בעקבות נהיגת בנו ברכב, לכאורה, בהיותו שיכור.....	427
43. משמעותן של העובדות על ההכרעה בדבר מצבו התודעתי של המערער בזמן האירוע.....	428
44. שאלת יכולת הנאשם לשלוט בדחפיו.....	429
45. עוצמת גז הפלפל היתה כזו שגרמה לכך שהנאשם "הוכנס ונאנס לתוך מצב של שכרות חושים", כמשמעות המושג "מצב של שכרות".....	431
46. המערער לא עמד בנטל הראיה להוכיח שבעת מעשה הרצח הוא היה חסר יכול של ממש להבין את מעשיו או את הפסול שבמעשיו, בהתאם להגנת השכרות.....	432
47. הנאשם גרס למוותו של המנוח כשהוא מצב של שכרות, אשר נגרמה בהתנהגותו הנשלטת ומדעת.....	433
48. יש בעובדה שהנאשם היה "שרוי בגילופין" כדי לקרב אותו במידה מסויימת לסייג לאחריות הפלילית האמור בסעיף 34ט לחוק.....	433
49. הגנת השכרות על-פי חוק העונשין נבחנת על-פי יכולת תפקוד ומודעות ולא על-פי בחינה כמותית של אחוז אלכוהול בדמו.....	435
50. האם היה הנאשם במצב שכרות, מלא או חלקי, השולל את קיומו של יסוד הנפשי הדרוש לעבירת מטרה?.....	436
51. אין בכוחו של בקבוק בירה שנמצא ברכב להוות תמיכה, קל וחומר ראייה מוגמרת, לטענת השכרות.....	437
52. עובדת היותו של המשיב נתון תחת השפעת אלכוהול בשעת ביצוע מעשי העבירה, אין בה כדי לשמש נסיבה לקולא, ואין בה כדי להמעיט מחומרת מעשיו של המשיב.....	439
53. הראיות בעניינו של הנאשם אינן משכנעות כי פעל בשכרות חלקית בעת שפגע באימו, והן לא מצליחות לחצות את הרף הגבוה שנקבע לצורך קביעה כי הנאשם היה במצב של שכרות חלקית.....	440
54. הטענה לפיה היה המשיב מצוי תחת השפעת אלכוהול אין בה ולא כלום.....	441
55. האם יכול הנאשם להיעזר בסייג לאחריות פלילית מסוג "שכרות" בהתאם לסעיף 34ט לחוק העונשין, או שמא "אחריות פלילית מופחתת" בהתבסס על סעיף 34ט(ב) לחוק העונשין בצירוף לסעיף 301ב(ג) לחוק העונשין?.....	442
56. מצבו של הנאשם, אשר היה נתון תחת השפעת אלכוהול, אינו מהווה נתון העומד לזכותו, אשר מקהה מחומרת המעשים.....	443

57.	"כל השבוע שתיתי, אז אני לא זוכר את עצמי"	444.....
58.	טענת הגנת השכרות בשלב מעצר	447.....
59.	לא כל שיכור משול לשיכור כלוט	448.....
60.	בעת האירוע היה הנאשם תחת השפעת סמים ואלכוהול ברמה הסותרת את חזקת הכוונה	449.....
61.	השלב המתאים לבחינת והוכחת טענות שכרות הינו במסגרת ההליך העיקרי, ולא בשלב בחינת הראיות לכאורה	450.....
62.	טענת ב"כ המערער, כי לא ניתן להרשיע אדם בעבירה שעבר, שעה שהיה בגילופין	451.....
63.	מאחר שבמקרה דנן היותו של הנאשם תחת השפעת אלכוהול היתה מרצונו, ונבעה משתיית אלכוהול ביחד עם המתלונן, לא נמצאה הצדקה להקלה עם הנאשם בגין עצם האפשרות להשפעת האלכוהול על מעשיו	452.....
64.	יש בעובדה שהנאשמים צרכו אלכוהול באופן מופרז משום נסיבה לחומרא - מדיניות הענשיה הנוהגת	453.....
65.	הנאשם לא הוכיח, כי האלכוהול ששתה השפיע על תפקודו במובן זה, שהיה חסר יכולת של ממש להבין את שעשה או להימנע מעשיית המעשה	455.....
66.	האם עקב סייג השכרות החלקית לא היה יכול הנאשם לגבש יסוד נפשי של כוונה תחילה לרצוח את המנוח?	456.....
67.	כדי ליהנות מסייג השכרות, על העורר לשכנע כי מצב השכרות נגרם "שלא בהתנהגותו הנשלטת או שלא מדעתו"	458.....
68.	טענת המערער הינה, כי מאחר ובעבירת כוונה מדובר (עבירת איומים), הרי שיש לפטור אותו מאחריות בפלילים נוכח היותו במצב של שכרות	458.....
69.	לא הוכחו התנאים המצטברים הנדרשים לסייג השכרות המלאה ואף לא לחלקית	460.....
70.	בנסיבות מסויימות, העובדה שהעבירה בוצעה כשהנאשם תחת השפעת חומר משכר, תחשב במובהק כנסיבה מחמירה, ובנסיבות אחרות היא עשויה לשמש כנסיבה לקולה	462.....
71.	החזקת סכין שלא כדין/הגנת השכרות	463.....
72.	במקרה דנן הנאשם שתה משקאות אלכוהוליים רק, או בעיקר, לאחר דקירת המנוחה	464.....
73.	נדחתה טענת ההגנה כי היות הנאשם תחת השפעת אלכוהול מהווה נסיבה לקולה; משום שהוא הכניס עצמו מרצונו למצב זה	466.....
74.	מצבו של הנאשם במועד שבו בוצע הרצח - אין אינדיקציה לכך שהנאשם היה שיכור, גם לא חלקית	467.....
75.	המשיב בחקירותיו שב וטען כי אינו זוכר דבר, שכן היה מצוי לאורך כל האירוע תחת השפעת אלכוהול	468.....

76. התנהגות הנאשמים, עובר לביצוע המעשה, לא התאימה למצב של שכרות.....	469
77. האם הנאשם הושקה לשכרה עובר לאירוע באופן שהביא אותו למצב שכרות המקים לו את הגנת השכרות לפי סעיף 34ט לחוק?.....	470
78. מעבר לאמירות החוזרות ונשנות של הנאשם שהוא היה "מסטול מת" - אין בפני ראיה לכך שהנאשם היה שיכור בעת ביצוע העבירות.....	471
79. האם הנאשם הצליח לעורר ספק סביר שמא נמצא הוא במצב של שכרות, "מלאה" כהגדרת סעיף 34ט(ד) או "חלקית" כהגדרת סעיף 34ט(ה), בשעת ביצוע העבירה נושא האישום הראשון?.....	472
80. מודעות לנטילת חומרים משכרים והשפעתם על נהיגה.....	473
81. התנהג כמי שלא הושפע כלל מהשתייה ששתה.....	473
82. המערערים טענו כי לא התגבש אצלם היסוד הנפשי הנדרש לעבירות ההפרעה לשוטרים והאיום על השוטרים, מאחר שהן בוצעו תחת השפעת חומר אלכוהולי, באופן המעמיד להם את הגנת השכרות.....	474
83. בעת ביצוע המעשים היה הנאשם שרוי ברמת שכרות גבוהה עוד יותר מזו המצוינת בכתב האישום המתוקן אשר יש בה לכל הפחות כדי להיות על גבול הסייג הקבוע בסעיף 34ט.....	475
שער ו': הגנה עצמית והגנת בית מגורים, בית עסק ומשק חקלאי מגודר - סעיפים 34 ו- 134 לחוק העונשין	477
פרק א': מבוא	477
1. הדין.....	477
2. כללי.....	477
3. הגנה עצמית או לחלופין הגנה עצמית "מדומה".....	480
4. הגנת בית מגורים - סעיף 134 לחוק העונשין.....	481
פרק ב': דרישת המיידיות	483
פרק ג': מוחשיות הסכנה	485
פרק ד': החריג - התנהגות פסולה - סעיף 34 סיפא לחוק העונשין	487
1. כללי.....	487
2. תפנית בלתי-צפויה במהלך התרחשות אלימה.....	490
פרק ה': החריג - "חריגה מהסביר" - סעיף 34ט לחוק העונשין	493
1. הדין.....	493
2. כללי.....	493
3. האבחנה בין "התגוננות בדרך הגנה" לבין "התגוננות בדרך לחימה".....	495
4. "חובת הנסיגה".....	496
5. חובת הנסיגה של אדם מביתו.....	498
6. חריגה מועטה מתחום הסבירות לעניין עבירת הרצח - סעיף 35א(ב)(1) לחוק.....	499
פרק ו': אירוע הניתן לחלוקה לשלבים	503

פרק ז': שילוב סייג ההגנה העצמית עם סייג הטעות במצב דברים.....	513
פרק ח': נטל ההוכחה.....	515
פרק ט': חובת בית-המשפט לדון בסייג מצב בו קיומו עולה מהתשתית העובדתית.....	519
פרק י': תמצית ההלכה הפסוקה - סעיף 34 לחוק העונשין - הגנה עצמית.....	521
1. האם אכן כמה סכנה מוחשית ומיידית ללוחמי יס"מ מצד המנוח; האם הירי אל עבר חלקו התחתון של פלג גופו העליון של המנוח היה מידתי בנסיבות העניין?.....	521
2. קיומה של סכנה מוחשית לפגיעה בחייו, בחירותו בגופו או ברכושו, של האדם המתגונן או של זולתו.....	523
3. טענת ההגנה העצמית הועלתה לראשונה במפורש רק בסיכומים בערכאה קמא, ולמרות זאת, נבחנה בהרחבה על-ידי בית-המשפט - ונדחתה.....	524
4. שימוש ברכב ככלי נשק, על-מנת למנוע סכנת פגיעה מסכין - הרחוקה באותה עת, שכן המנוח כבר לא היה בקרבתם - איננה מידתית.....	525
5. בהחלטתו של המערער לעצור ולהתעמת עם אנשים בלתי מוכרים לו אך ורק בשל חשד שהתעורר בקרבו לנוכח נסיעתם בדרך העפר. עת נשקו באמתחתו, שכח המערער כי אדם מן השורה הוא, ונהג כשריף כל יכול.....	526
6. המערערים פעלו באופן החורג מגדרי הסבירות, ומשכך, סייג ה"הגנה העצמית" אינו יכול לעמוד להם.....	526
7. העורר לא הרים את הנטל הנדרש כדי להחיל כבר בשלב זה את הסייג לאחריות פלילית הנוגע ל"הגנה עצמית מדומה".....	527
8. אין מקום להתערב במסקנות בית-המשפט המחוזי באשר להתקיימותם של הסייגים "הגנה עצמית" ו"הגנת בית מגורים ובית עסק" בקשר למעשי המערער.....	528
9. הורשע בעבירת רצח - הגיב כפי שהגיב לאחר שהרגיש מאוים על-ידי המנוחה ופעל כתגובה למצב דחק חריג.....	529
10. לא נראה כי המערער, שהתעמת פיזית עם הקורבן החלש והחולני, עמד בפני סכנה, קל וחומר שלא בפני סכנה מיידית.....	530
11. הטענה להתקיימותה של הגנת בית המגורים.....	531
12. למבקש לא עומדת הגנת "בית המגורים" לפי סעיף 134 לחוק העונשין, זאת נוכח העובדה שהמתלונן לא התפרץ לבית המגורים אלא נכנס אליו ברשות.....	531
13. המערער הפעיל כוח מופרז ובלתי-סביר כדי להדוף מעליו את המנוח, מהלך המצביע על פעולות שאינן בגדר הגנה עצמית בלבד, אם בכלל...532	532

14. החבלות שנתגלו בגופו של המערער, כך נקבע, הינן תוצאת התנגדותו של המנוח לניסיונו של המערער להביא למותו, שעה שפצעי ההגנה הרבים שנמצאו על גופתו של המנוח, מלמדים על ניסיון התגוננותו מפני המערער.....	533
15. האם הירי היה במסגרת הסייגים לאחריות פלילית שבסעיפים 34 י או 34 י1 לחוק העונשין, דהיינו הגנה עצמית והגנת בית מגורים?.....	534
16. האם ככלות הכל קיים ספק סביר בכך שהמערער סבר כי המנוח הוא מחבל מתאבד אם לאו?.....	536
17. הגנה עצמית או לחלופין הגנה עצמית "מדומה".....	537
18. גם לאחר ירי הכדור הראשון לעבר מרכז גופו של בן, חומרת הסכנה שנשקפה לניר מפני פגיעתו הרעה של מנעול ההגנה נותרה רבה, עד כדי חשש להריגתו; בעת הירי, היתה סכנה זו מיידית וממשית.....	539
19. גם אם הוכה המערער בפניו, אין בכך כדי להצדיק את עוצמתו וכמותו של הדקירות שנעצו במנוח.....	544
20. יסודות הסכנה המוחשית, הנחיצות ופרופורציה להוכחת סייג ההגנה העצמית לא התקיימו.....	545
21. אין מקום לטעון שלא עמדו בפניו אלטרנטיבות טובות יותר. המערער לא טען כי דרש מן המנוח להפסיק את מעשיו, או כי ניסה למנוע את התקיפה באמצעות הצגת הסכין עוד בטרם דקר באמצעותה.....	549
22. טענתם המרכזית של העוררים בדבר "הגנה עצמית" - בין כסייג לאחריות פלילית לפי סעיף 34 י לחוק העונשין ובין כנסיבה מקלה - מקומה להתברר בהליך העיקרי.....	550
23. נטען, כי "הפעולות בהן נקט המערער כדי להדוף את תקיפת המנוח היו דרושות לו באופן מידי על-מנת להציל את חייו, שכן היה נתון בסכנה ממשית".....	550
24. הדרך של נהיגה פראית בה נקט המערער לא היתה סבירה ולא מידתית לחומרת הסכנה המוחשית שניצבה בפניו, אם בכלל.....	551
25. סכסוך בין משתמשים בדרך, אשר במהלכו תקף המבקש נהגת רכב והמשיך ותקף את חתנה.....	553
26. מי פתח בתקיפה ומי פעל מתוך הגנה עצמית.....	554
27. מצבו התודעתי במועד האירוע.....	554
28. הרחבת הפרשנות של הגנה על חצרים.....	555
29. האם הדוקר נושא באחריות פלילית להריגתו של המנוח, או שמא עומדת לו טענה של הגנה עצמית?.....	556
30. יסודות הנחיצות והפרופורציה אינם מתקיימים במקרה דנן.....	557
31. הקביעות ביחס לאי-תחולתו של סעיף 34 י לחוק העונשין, בהתייחס לנסיבות המקרה, מבוססות עובדתית ומשפטית.....	559
32. משאין חולק כי המערער דקר את המתלונן בסכין פעמיים, השאלה שבה נדרשת הכרעה עניינה תחולת הסייג של הגנה עצמית.....	561

33. ספק אם טענת העורר להגנה עצמית מעידה על כרסום ראייתי שיש בו כדי להצדיק את שחרור העורר לחלופת מעצר.....	562
34. שאלת פרשנותם הראויה של התנאים לתחולת "ההגנה העצמית".....	562
35. גם אם נקבל את הטענה כי המערער חש מאוים הוא יכול היה לבחור בתגובה מתונה יותר שיש בה כדי להרתיע.....	563
36. לא נשקפה סכנה מוחשית לחיי המערער, כיוון שהמנוח סב לאחר והחל להימלט מהמקום, ולבטח לא נדרש המערער לירות בגבו של המנוח ארבעה כדורים כדי להגן על עצמו.....	564
37. בחינת הטענה, בדבר קיומו של סייג ההגנה העצמית, מעלה כי מרבית התנאים הקבועים בסעיף 34 לחוק העונשין אינם מתקיימים.....	565
38. נטען על-ידי המבקש כי יש לקבוע כי המבקש פעל מתוך הגנה עצמית ולכן לזכותו מעבירה של גרימת חבלה חמורה בכוונה מחמירה.....	566
39. על-אף שאין מתקיימים כאן ששת היסודות לתחולתו של סייג זה, הרי שמבחינה עובדתית נושקת המסכת העובדתית להגנה עצמית.....	567
40. כלל לא התעורר ספק סביר שמא קיים סייג לאחריות הפלילית.....	568
41. ההגנה העצמית, על פניו "מעשה עבירה שכנגד", אינו יכול להתיר יד קלה על ההדק או על ניצב הסכין או האולר.....	569
42. במקרה דנן עמדה בפני המערער אפשרות הנסיגה ומשבחר לתקוף את המנוח וחבריו לא יכולה לעמוד לו טענת ההגנה העצמית.....	570
43. על-אף שאין חולק כי סייג ההגנה העצמית עשוי לחול גם מקום בו מדובר בהגנה על רכוש, הרי שהשוני באינטרס המוגן בין הגנה על חיי אדם ובין הגנה על רכוש, בא לידי ביטוי בעקרון הפרופורציה.....	571
44. נסיבות האירוע מצביעות על-כך כי חלק גדול מהתנאים הנדרשים- לביסוס הסייג של הגנה עצמית מתקיים, אך שניים מהתנאים לא מתקיימים באופן מלא.....	572
45. אפשר להניח כי הסיבה שהביאה את הנאשם לתקוף את המתלונן היא אותה תחושת לחץ שחש הנאשם לאורך כל האירוע למכור את ביתו.....	573
46. במקרה דנן אין טענה להתפרצות לבית מגורים או למשק חקלאי. זאת ועוד, גם לא מדובר בפעולה של הדיפה, כי אם בפעולה של דקירה, ומה גם כזו שנעשתה מאחור.....	574
47. מעשי המשיב והלך רוחו יכולים להתיישב לכאורה עם מרבית ממבחיני המשנה שנקבעו להוכחת טענת ההגנה של "הגנה עצמית", ולכל הפחות "הגנה עצמית מדומה", אולם לא עם כולם.....	575
48. האם עלה בידי המשיב לעורר ספק לכאורי, שמכוחו עומדת לו טענה להגנה עצמית?.....	576
49. המעשה בוצע בנסיבות הקרובות לנסיבות המקימות את הסייג בדבר הגנת בית מגורים.....	578

50. האם היה על בית-המשפט קמא לזכות את המערער מנימוקים אחרים הקשורים בסייגים לאחריות פלילית, כגון כורח, צורך והגנה עצמית? 578.....
51. המאשימה שגתה בניתוח המשפטי של ההגנה של "טעות במצב הדברים" לפי סעיף 34(א) לחוק. לטענת ב"כ הנאשם, בעבירות של מחשבה פלילית די בכך שהנאשם טעה טעות כנה באשר להתקיימות התנאים לתחולת הגנה זו. 580.....
52. הנאשם הורשע בעבירה של פציעה בנסיבות מחמירות. מדיניות הענישה בעבירות אלימות המבוצעות באמצעות סכין עקבית וברורה. 582.....
53. האם ישנה תשתית לכאורית לטענת ההגנה העצמית של המשיב? 583.....
54. לא כל התנאים הנדרשים לתחולת ההגנה מתקיימים. 584.....
55. נדחתה טענת הנאשם להגנה עצמית נוכח השתלשלות האירוע והסלמתו מצד הנאשם ומשלא התקיימו בעניינים התנאים ל"הגנה עצמית". 586.....
56. טענת ההגנה העצמית - הממשית או המדומה - לא נועדה להצדיק בדיעבד שימוש באלימות, כאשר החשש לסכנה הוא ערטילאי, או כאשר מדובר בסכנה שאינה צפויה באופן מיידי. המענה לסכנות מן הסוג האחרון, ככל שהנאשם האמין בכנות כי הן צפויות לו, היה צריך להימצא באפשרויות בלתי-אלימות. 587.....
57. ניסיונה של ההגנה לשוות למאבקו של הנאשם במנוח ובמתלוננת אצטלה של הגנה עצמית, צורך או סייג הקרוב אליהם - חסר כל אחיזה בראיות. 588.....
58. בחינת גרסתו של המשיב יחד עם הראיות הנוספות מעלה כי אין מדובר במי שנקלע לסיטואציה בה נאלץ להתגונן, אלא במי ששש אלי קרב ויצא לקרב מתוך מניע של נקמה. 589.....
59. הנאשם פעל, לטענתו, מתוך הגנה עצמית, תפס בידו של המנוח אשר אחזה בסכין, סובב אותה לכיוון גבו של המנוח - וכתוצאה מכך נדקר המנוח בגבו. 591.....
60. במקרה דנן, נוכח האמור, כבר בשאלת הראיות לכאורה, מדובר בראיות בעייתיות מאוד, שמצדיקות, שחרור לחלופה. 592.....
61. האם היה מעשה ההתגוננות דרוש באופן מיידי, וכן האם פנה המתגונן לשימוש בכוח רק עת נוכח, כי לא ניתן להדוף את התוקף באמצעות חלופות אחרות, פוגעניות פחות? 594.....
62. האם המערער תקף את המתלונן באופן שתואר בכתב האישום, האם עומד למערער הסייג שבסעיף 34 לחוק העונשין? 595.....

63.	הגנה עצמית איננה "תשובה" לתקיפה שכבר התרחשה, אלא צריך שפעולת ההגנה העצמית תמנע תקיפה, אשר קיימת סכנה שתתרחש, אם לא תינקט פעולת ההגנה, היינו - על ההגנה לקדם פני העתיד.....596
64.	האם קם לנאשם סייג הגנת בית מגורים, הקבוע בסעיף 341 לחוק, או לחלופין, סייג הגנה עצמית הקבוע בסעיף 34 לחוק?.....597
65.	ספק אם הדחיפה הקלה שדחפה המתלוננת את המשיב, לגרסתו, הביאה לקיום "סכנה מוחשית של פגיעה בחייו, בחירותו או בגופו של המשיב.....600
66.	אף אם נתייחס לנהיגתו של הנאשם אל עבר המנוח כמעשה הגנה, הרי שמעשה זה, בשלב של תחילת הנהיגה אל עבר המנוח, ואף בשלב של רגע הפגיעה במנוח, לא התבצע "מרגע שהמעשה היה דרוש באופן מיידי על-מנת להדוף את התקיפה".....601
67.	מצב הדברים אינו מצביע על קיומה של סכנה מוחשית ומיידית, ודומה כי פעולותיו של המשיב לא היו פרופורציונאליות למעשה ולא היו נדרשות כלל ועיקר.....603
68.	אין בראיות ובטענות מצד המשיב כדי להקים ולו תחולה לכאורית של הסייג בנסיבות העניין.....604
69.	הנשיכה לא היתה סבירה בנסיבות העניין לשם מניעת הפגיעה.....606
70.	הנאשם הביא בהתנהגותו הפסולה את עצם קיום האירוע.....607
71.	המסקנה של בית-המשפט קמא כי המערער לא פעל מתוך הגנה עצמית אלא ביקש להשיב למתלונן מלחמה שערה, בבחינת עין תחת עין, איננה מסקנה שנמצא כי ניתן היה להגיע אליה, מעל לספק סביר.....608
72.	דקר את המנוחה כאקט של הגנה עצמית.....611
73.	קיים ספק סביר באשר לאופן התרחשות האירועים באירוע הרלוונטי.....612
74.	לא רק שהמשיב אינו טוען להגנה עצמית אלא שנסיבות המקרה אינן מצביעות על סכנה שנשקפה למי מהנמצאים במקום.....613
75.	הנאשם לא עמד בפניי סכנה מיידית ומוחשית בשעה שביצע את העבירות המיוחסות לו.....614
76.	טענת הסנגור כי הנאשם קרוב לסייג לאחריות הפלילית.....615
77.	ירו במהלך האירוע לשם הגנה עצמית.....616
78.	מהימנות הטענה, כי פעל מתוך הגנה עצמית.....617
79.	האם תקיפה שלא כדין האם לאו?.....618
80.	המעשה לא נדרש באופן מיידי להדוף תקיפה שנשקפה ממנה סכנה לחייו.....619
81.	לא היה כל צידוק לנקיטת האלימות מצד המערער כלפי המתלונן.....619
82.	אין לומר כי כבר עתה הונחה תשתית ראייתית המבססת את תחולת הסייג או אף מקימה ספק סביר באשר לתחולתו.....620

83. האמנם פעל הנאשם מתוך הגנה עצמית, בלית ברירה, על-מנת להדוף תקיפה שלא כדין של המנוחה כלפיו, ולפיכך עומדת לו טענת ההגנה העצמית כסייג לאחריות פלילית?.....621	84. קיים צורך מעמיק לבחון במסגרת התיק העיקרי אם אכן התקיימו במלואם יסודות סעיף 34 ^י לחוק העונשין.....623
85. טענת המערערים כי המתלוננת תקפה את המערערת באמצעות סכין ולכן קיים סייג של הגנה עצמית.....623	